
**De la lectura a l'escena: un projecte
interuniversitari de creativitat i reflexió
literària a partir de *L'imperatiu categòric*
de Victòria Szpunberg**

Universidad de Alcalá de Henares

Universidad de Granada

Universidade de Lisboa

39es Jornades Internacions per a professorat de català
Universitat Jaume I de Castelló. 18 de juliol de 2025

Anna Cristóbal
Jordi Clopés
Beatriz Magín
Adrián Cervetto

Índex

- Introducció
- Contextualització
- Objectius
- Marc teòric
- Metodologia i propostes didàctiques
- Avaluació
- Conclusions
- Línies futures i continuïtat del projecte

Introducció

- **Inicis (curs 23-24).** Els lectors de la Universitat de Santiago, la Universitat del País Basc, la Universitat Complutense de Madrid, la Universitat d'Alcalá i la Universitat de Granada vam organitzar diverses activitats al voltant de *La memòria de l'arbre, de Tina Vallès*
- **Actualitat (curs 24/25).** Context i obra de referència: *L'imperatiu categòric de Victòria Szpunberg*

UNIVERSIDAD
DE GRANADA

Contextualització de la proposta

- Alumnes de **nivell A2** de la Universidad de Alcalá de Henares
- Alumnes de **nivell A2** de la Universidad de Granada
- Alumnes de **nivell A2 i B1.2** de la Universidade de Lisboa

Es proposa la lectura durant el **segon semestre del curs**.

L'imperatiu categòric

autoria i direcció Victoria Szpunberg

#SocTeatre

lliure

Per què *L'imperatiu categòric?*

<https://www.youtube.com/watch?v=apW8UQHxWKM>

- Fomentar la **lectura i comprensió** del teatre en català
- Treballar el **pensament crític propi** a partir de la reflexió de textos literaris
- Desenvolupar les **habilitats d'expressió oral i escrita**
- Estimular la **creativitat** mitjançant exercicis de creació literària
- Promoure la **interacció amb l'autora** de l'obra a través d'una xerrada virtual.
- Potenciar la **interpretació teatral** a través de l'enregistrament d'una escena
- Fomentar la **col·laboració entre universitats**

Entre l'educació literària i la recepció estètica: un camí per treballar la crítica dels textos

- «El text està plagat d'espais en blanc, d'intersticis que cal emplenar. [...] En altres paraules un text s'emet perquè algú l'actualitzi; fins i tot quan no s'espera (o no es desitja) que aquest algú existeixi concreta i empíricament.»

Umberto Eco (1979). *Lector in fabula*

- «Els textos literaris no apareixen com a resistents a la història perquè encarnin valors eterns, pretesament sostrets al temps, sinó, més aviat, perquè la seva estructura permet al lector, sempre i de nou, inserir-se en els esdeveniments ficticis.»

Wolfgang Iser (1989). *L'estructura apel·lativa dels textos*

Llengua i literatura: una trena necessària a la classe de CLE

Entre els principals arguments que relacionen **l'ensenyament de la llengua** amb el de la **literatura** hi hauria els següents (Bordons, 2003):

- La **motivació** que suscita.
- **L'educació humana** que representa
- El **coneixement cultural** que proporciona.
- La potenciació de la **comprensió lectora** i la millora de la **capacitat expressiva**.
- L'ampliació considerable del **cabal lingüístic**.
- L'ajuda en el desenvolupament de la **creativitat**.

Treballar el teatre

- “El teatre suposa un repte per al lector espectador que més enllà de l’emoció o l’interès que li pugui suscitar una obra, ha d’incorporar i anar incrementant els seus sabers culturals i històrics per fer una apreciació més completa de l’obra.” (Civera, Díaz-Plaja i Palou, 2004)

Escriure i enraonar

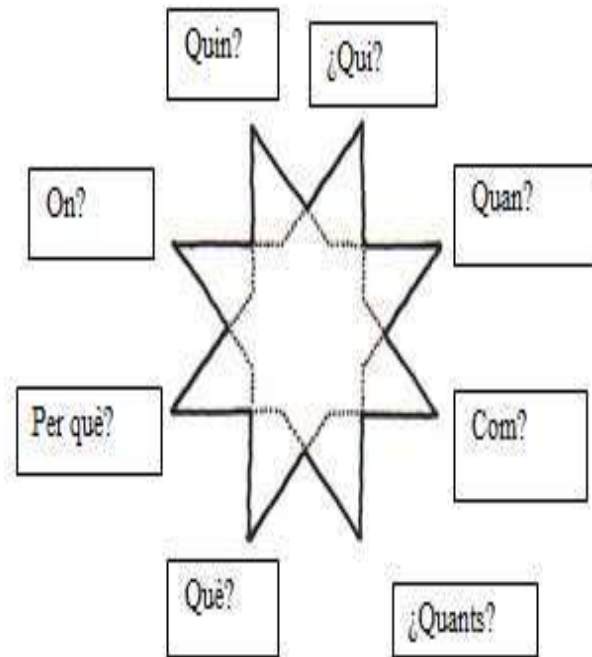
Segons Cassany (2021):

- Cal crear **condicions favorables** per animar a parlar.
- La parla demana **distàncies curtes**. Va bé organitzar els alumnes en estructures que afavoreixin la interacció.
- Organitzar la classe perquè els alumnes escriguin no consisteix només a elegir tasques esporàdiques, sinó a **planificar de manera sistemàtica l'activitat escriptora**.
- Aprenem de comprendre els altres, però també de **verbalitzar les nostres idees i sensacions**.

La classe de CLE com a taller literari: estratègies davant la pàgina en blanc

GUIA PER A AFRONTAR EL PROBLEMA RETÒRIC

- a. Propòsit:
 - i. Què vull aconseguir amb aquest text?
 - ii. Com vull que reaccionin els lectors i les lectores?
- b. Audiència (receptor):
 - i. Què en sé de les persones que llegiran el text?
 - ii. Què en saben del tema sobre el qual escric?
 - iii. Quin impacte els vull causar?
 - iv. Quina informació els he d'explicar?
 - v. Com els l'he d'explicar?
- c. Autor (emissor)
 - i. Quina relació espero establir amb l'audiència?
 - ii. Com em vull presentar?
 - iii. Quina imatge sobre mi vull projectar en el text?
 - iv. Quin to vull adoptar?
 - v. Què saben de mi els lectors i les lectores?
- d. Escrit (missatge):
 - i. Com serà el text que escriuré?
 - ii. Quin llenguatge utilitzaré?
 - iii. Quantes parts tindrà?
 - iv. Com me l'imagino?

Procediment:

1. Fes-te preguntes sobre el tema a partir de l'estrella. Busca preguntes que puguin donar-te respostes rellevants.
2. Respon les preguntes.
3. Evita les preguntes i les idees repetides. Cerca nous punts de vista.

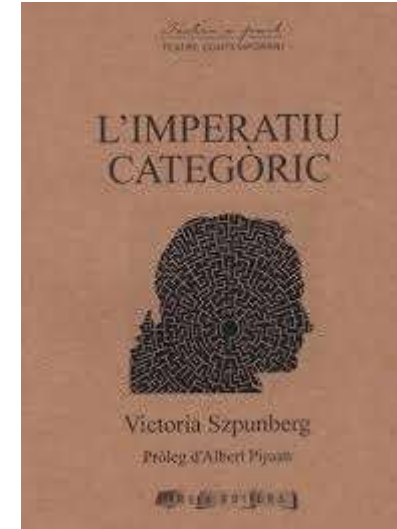
Daniel Cassany, *Cuina d'escriptura* (1993)

L'escriptora a l'aula

“Perquè l'alumnat conegui un autor, entri en el seu context i conegui un mínim de la seva obra cal posar al seu abast la documentació necessària perquè en pugui fer el descobriment.

L'acarament directe proporcionarà un acostament, una comprensió de la temàtica de l'obra i una motivació molt més fortes que la millor informació que en pugui donar el professor.”

(Bordons, 2004)

Metodologia i propostes didàctiques

- Lectura i discussió de l'obra a classe
- Club de lectura virtual: selecció de fragments inspiradors i preguntes per a l'autora
- Creació d'un final alternatiu per part dels estudiants
- Interpretació d'una escena de l'obra
- Creació d'una escena a partir d'una situació d'improvisació
- Traducció al castellà d'una escena de l'obra
- Xerrada virtual amb l'autora

1- Lectura i discussió de l'obra a classe

PREGUNTES PER ABANS DE LA LECTURA:

- Tenint en compte el títol de l'obra, **de què creus que va el text que estàs a punt de llegir? Quins creus que seran els temes principals?**

- **Visualització tràiler de l'obra:** <https://www.youtube.com/watch?v=v7Tq9ArUKgs>
Després de veure el tràiler, de què creus que parla l'obra?

- Coneixes el principi ètic que el filòsof Immanuel Kant va batejar amb el nom **“Imperatiu categòric? En què consisteix?** (Si els alumnes no coneixen aquest concepte filosòfic, se'ls convida a fer una cerca a internet i, tot seguit, a exposar-lo breument a classe)

- L'imperatiu categòric ve definit de la següent manera: “actua només segons aquella màxima que vulguis que es converteixi, alhora, en llei universal”.

Quines són per a tu aquelles màximes que voldries que es convertissin en lleis universals? (La docent posa un exemple per trencar el gel).

2- Club de lectura virtual

- Cal que reproduïu en aquest fòrum **una frase o un breu fragment que us sembli inspirador i digueu breument per què** (el dia que fem el club de lectura a l'aula ho haureu de desenvolupar oralment). A més a més, cal que proposeu **dues preguntes que us agradaria fer-li a l'autora del llibre.**

Una frase que m’ha impactat especialment: “Els deures incondicionals que justifiquem en nom d’una obediència i que no tenen cap sentit raonable, concret, afectiu, humà.” (p. 49)

Aquesta frase és poderosa perquè posa en dubte l’obediència cega a normes imposades sense una justificació real. Convida a reflexionar sobre com algunes obligacions es perpetuen sense considerar el seu sentit humà, emocional o racional.

Preguntes per a l’autora del llibre, Victòria Szpunberg:

- Els personatges semblen atrapats en un cicle de manca de comunicació i malentesos. Creieu que això reflecteix una tendència actual?
- L’absurd de les situacions del llibre sembla tenir un paper important. Per què vau triar l’absurd com a eina per explicar la història?

3- Creació d'un final alternatiu

Final 1

- ELLA: Sabeu què és la justícia per a Kant? No és venjança. No és misericòrdia. És l'adequació perfecta entre el deure i la llei. I jo... visc fora d'aquest lloc. Ni la llei m'ha condemnat, ni el deure m'ha perdonat.

(Silenci. L'inspector tanca el dossier.)

- ELL (INSPECTOR): No tenim proves. Encara. Però potser... l'univers les té.
- ELLA: Potser. I potser és suficient. Però, si de cas no és suficient... mira que tinc!

(Mostra un ganivet)

Alumna Universidade de Lisboa

3- Creació d'un final alternatiu

Final 2

Ella va sospirar. Va treure una llibreta de la bossa. Era la seva llibreta de classe, on apuntava frases dels alumnes.

- ELLA: He estat pensant molt. Sóc professora d'ètica, ja ho sap. O potser no. Tant és. El cas és que, si predico la responsabilitat, no puc amagar la mà. Sé que no hauria d'haver-ho fet. Però... cada cop que sonava la música, moria una mica.

El policia no sabia si trucar al caporal o demanar una ambulància. Ella va continuar:

- ELLA: Estic disposada a col·laborar. I a pagar pel que vaig fer. Però només demano una cosa.
- ELL: Digue'm.
- ELLA: Que la cel·la sigui silenciosa. Si us plau. Sense companys amb altaveus, ni ràdios locals. Una cel·la amb silenci. Només això.

I va seure. I va somriure. Per fi, la consciència i la lògica trobaven un punt de pau. I Kant, des del més enllà, potser aplaudia.

4- Interpretació d'una escena

https://drive.google.com/file/d/1aZDG9leMLvISqM_pO4-O4AHhQu883vO/view?usp=sharing

5- Improvisació a partir d'unes consignes

1- Un membre de la parella és “Ella”, la protagonista de *L'Imperatiu categòric*, i l'altre és un agent de la policia. “Ella” ha anat a confessar a la policia que ha matat el Carles (professor). Què li diu?

2- Un membre de la parella és “Ella” i l'altre és el Carles (professor). Recorda com és l'última conversa amb el Carles (professor) abans aquest no mori. Què li dius? De què parlem?

3- Ets “Ella” i, dies després de matar el teu veí, has de fer una classe sobre el concepte filosòfic de l'imperatiu categòric. Després de les experiències que has viscut, s'ha alterat la teva reflexió sobre aquest concepte? Què els expliques als teus alumnes?

(El membre de la parella al qual se li ha assignat el paper d'alumne ha de formular, com a mínim, dues preguntes).

4- Ets “Ella” i, després de tot el que ha passat, decideixes tenir una cita amb una dona. Al bar on heu quedat us trobeu amb el Javi. Com és la interacció entre vosaltres? (3 membres al grup: un fa de “Ella”, un altre de dona amb la qual “Ella” té la cita, i un tercer, de Javi).

5- Traducció d'una escena

ÉL (PSIQUIATRA): Si supieras las ideas que me cuentan algunos pacientes, gente muy respetable... Y si le contase las ideas que tengo yo mismo... A veces me imagino unas cosas que la dejarían de hielo... Pero las ideas no las escucha nadie.

ELLA: Tengo miedo de lo que podría llegar a hacer.

ÉL (PSIQUIATRA): Tome esto, una por la mañana y dos antes de irse a dormir. Cuando tengamos los resultados del TAC nos volvemos a ver. (Pausa breve.) ¿Qué?

ELLA: Últimamente todos los hombres os parecéis mucho.

ÉL (PSIQUIATRA): ¿Qué quiere decir?

ELLA: Ya no os distingo.

ÉL (PSIQUIATRA): Normal, mi mujer me dice lo mismo, los heterobásicos cada vez son más básicos.

ELLA: Mire esta foto. (Le enseña el móvil.)

ÉL (PSIQUIATRA): ¿Quién es?

ELLA: Una cita de Tinder. Se parece mucho a usted.

ÉL (PSIQUIATRA): Ya me gustaría a mi ser tan guapo como el de la foto. Estamos todos muy estresados, agotados... Y eso hace que la percepción de la realidad se altere... Demasiadas pantallas. Usted es maestra, ¿verdad?

ELLA: No, soy profesora. De universidad.

6- Xerrada virtual amb l'autora

Avaluació del projecte

- Lectura i discussió a l'aula: 15%.
- Treball de grup final alternatiu/interpretació d'una escena: 35%.
- Treball individual. Club de lectura: 15%.
- Treball en parelles. Traducció: 20%.
- Participació a la xerrada amb l'autora: 15%.

Conclusions

- El projecte vincula llengua, literatura i creativitat.
- El treball col·laboratiu afavoreix l'aprenentatge significatiu.
- L'escenificació millora l'expressió oral i la fluïdesa en català.
- La lectura dramatitzada afavoreix la comprensió profunda del text.
- Aprendre català esdevé una experiència significativa i motivadora.

Línies futures i continuïtat del projecte

- Es podria intentar implicar més universitats i contextos educatius.
- Obrir el projecte a nous perfils d'aprenents de català.
- Incorporar l'autora en futures edicions del projecte.
- Explorar i proposar noves obres literàries.
- Consolidar la interacció entre llengua, literatura i creació.

Moltes gràcies per la vostra atenció!

acristobal@xarxallull.cat
jclopes3@xtec.cat